

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора економічних наук, професора
Грозного Ігоря Сергійовича на дисертаційну роботу
Тимошика Михайла Морозенковича
на тему «Формування системи управління ризиками промислових
підприємств», представлену
до захисту у спеціалізованій вченій раді Д58.052.05 у Тернопільському
національному технічному університеті імені Івана Пулюя на здобуття
наукового ступеня кандидата
економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)

1.Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами.

Одним із головних завдань підприємства при забезпеченні його ефективного розвитку у зовнішньому середовищі виступає здатність керівників підприємства створювати та підтримати безпечний рівень виробничої, фінансової та комерційної діяльності. В цих умовах важливою складовою дотримання високого рівня стійкості підприємства під впливом різноманітних загроз стає система управління ризиками та набір відповідних управлінських інструментів з керування ризиками впродовж всього циклу їх контролю та регулювання: від виявлення та ідентифікації до нівелювання та мінімізації наслідків впливу. Тому, тема дисертаційної роботи Тимошика М.М. є актуальною та своєчасною. Такою, що відповідає сучасним потребам теорії та практики.

Дисертаційну роботу підготовлено згідно з планами науково-дослідних робіт Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя (номер держреєстрації 0114U002657), у рамках якої автором розроблено науково-методичний підхід до оцінювання ризиків промислового підприємства в різних умовах функціонування.

2.Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації.

Аналіз змісту дисертаційної роботи та автореферату дає можливість стверджувати, що сформовані автором висновки і рекомендації, запропоновані наукові положення характеризуються достатньо високим рівнем достовірності та обґрунтованості. Це підтверджується проведенням автором ґрунтовним аналізом праць вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, що відповідають визначеній тематиці дисертаційного дослідження: щодо проблем цілеорієнтованої оптимізації ризиків промислового підприємства, особливостей розподілу ризиків промислового підприємства при встановлених обмеженнях, проведення оцінки ризиків промислових підприємств в різних умовах функціонування, управління стратегічним розвитком промислового підприємства при виведенні нового товару на ринок в умовах ризику та невизначеності тощо. Автором в процесі

дослідження використані загальнонаукові та спеціальні методи. Достовірність одержаних результатів підтверджується аналізом значного масиву офіційного статистичного матеріалу, проведеною апробацією одержаних результатів на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, друком у наукових виданнях, впровадженням авторських пропозицій у діяльність промислових підприємств, що підтверджується довідками про впровадження.

3. Структура та зміст дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота логічно структурована, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 186 сторінок, основний зміст роботи викладено на 162 сторінках тексту. За змістом, структурою, обсягом, стилем викладання, послідовністю та аргументованістю викладання матеріалів дослідження дисертаційна робота повною мірою відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук та вимогам Міністерства освіти і науки України.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні аспекти формування системи управління ризиками промислових підприємств» (с. 11-57) проведено узагальнення тематичних матеріалів наукових і інших джерел, розглянуто сутність управління ризиками промислового підприємства (с. 11-27) та класифікацію їх видів (с. 27-41), з позиції блочно-ієрархічного підходу досліджено концептуальні положення формування системи управління ризиками на промислових підприємствах (с. 41-54).

У другому розділі дисертаційної роботи «Синтез підходів до формування системи управління ризиками промислових підприємств» (с. 57-114) розроблено підхід до цілеорієнтованої оптимізації ризиків промислового підприємства (с. 57-75), розроблено методичний інструментарій оптимізації розподілу ризиків промислового підприємства при встановлених обмеженнях (с. 75-90), досліджено методичний підхід проведення оцінювання ризиків промислових підприємств в різних умовах функціонування (с. 90-110).

У третьому розділі дисертаційної роботи «Удосконалення системи управління ризиками в умовах розвитку промислових підприємств» (с. 114-158) запропоновано методичні підходи та рекомендації, що дозволяють ефективно реалізовувати розроблені стратегічні заходи в сфері управління ризиками та підвищити ефективність управлінського впливу на нівелювання ризиків та мінімізації їх впливу, а саме: розроблено організаційне забезпечення управління ризиками промислового підприємства (с. 114-129); методичний підхід до управління стратегічним розвитком промислового підприємства при виведенні нового товару на ринок в умовах ризику та невизначеності (с. 129-143); досліджено процес прийняття рішень з управління ризиками промислового підприємства на основі їх комплексної оцінки (с. 143-158).

Зроблені автором висновки і рекомендації логічно впливають із проведеного дослідження.

4. Наукова новизна одержаних результатів.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та автореферату дозволило у сформульованих автором положеннях роботи виокремити елементи наукової новизни, чітко визначити основні положення, висновки і пропозиції автора, що відображають належний науковий рівень дисертанта.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в опрацюванні теоретичних, методичних, методологічних і практичних положень, спрямованих на формування системи управління ризиками промислових підприємств та розробку практичних рекомендацій щодо реалізації стратегічних заходів в сфері ризик-менеджменту на підприємствах промисловості.

Сутність наукової новизни основних результатів дослідження Тимошика М.М. полягає в наступному:

1. Дисертантом розроблено науково-методичний підхід до оцінювання ризиків промислового підприємства в різних умовах функціонування, який базується на оцінці кількісних та якісних характеристик ризику, враховує особливості функціонування промислового підприємства в умовах звичайної діяльності, кризи або розвитку (с. 96-108).

2. Удосконалено концептуальні положення формування системи управління ризиками на промислових підприємствах, які базуються на блочно-ієрархічному підході до побудови, що виражається в декомпозиції складових методів, інструментів та моделей оцінки, аналізу, оптимізації та компенсації ризиків (с. 49-54).

3. Удосконалено науково-методичний підхід щодо цілеорієнтованої оптимізації ризиків промислового підприємства, який базується на комплексі моделей співставлення цілей підприємства з умовами функціонування, співставлення наявних ресурсів з потребами та вибору методів управління ризиками відповідно обмеженням за цілями та ресурсами (с. 61-73).

4. Удосконалено науково-методичний підхід вибору оптимальної стратегії виведення нового товару на ринок, на базі статистичного методу, в основі підходу лежить оцінка критеріїв, що характеризують управлінські рішення, які найкращим чином забезпечують досягнення максимального виграшу для промислового підприємства в умовах ризику та невизначеності моменту початку конкурентної боротьби (с. 136-143).

5. Дістав подальшого розвитку науково-методичний підхід до оптимізації ризиків на промисловому підприємстві, що зводиться до вибору найкращих стратегій управління ризиками з альтернативних при встановлених обмеженнях за часом та вартістю реалізації, в основі якого лежить модель лінійного динамічного програмування, що дозволяє визначити оптимальну комбінацію прийнятних стратегій управління ризиками (с. 77-91).

6. Розроблено модель організаційного забезпечення управління ризиками на промисловому підприємстві, що регламентує розподіл відповідальності та повноважень між суб'єктами управління ризиками,

---

методи їх комунікації та взаємодії в повному циклі керування ризиками: від ідентифікації загроз до контролю результативності впроваджених заходів з компенсації негативного впливу (с. 119-129).

Таким чином, представлені у дисертаційній роботі результати дослідження мають наукову новизну і спрямовані на вирішення важливої наукової проблеми – розроблення теоретичних, методологічних та прикладних засад формування системи управління ризиками промислових підприємств.

5. Відображення висновків і пропозицій в роботах, опублікованих автором дисертації.

Основні положення і результати дисертаційної роботи, відповідно до чинних вимог, викладені у статтях, виданих у фахових наукових виданнях (у т.ч. таких, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних), а також у друкованих матеріалах наукових конференцій. Зокрема, за темою дисертаційної роботи автором опубліковано 10 наукових праць, з них 6 статей – у наукових фахових виданнях, (з яких 4 публікації включені до міжнародних наукометричних баз даних), 4 тези доповідей за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій – 3,24 д.а.

Опубліковані результати наукового дослідження відповідають встановленим вимогам, в них викладено основні положення дисертаційної роботи.

6. Теоретична та практична цінність результатів дослідження.

Дисертаційна робота Тимошика М.М. є вагомим внеском у розвиток теорії та практики економічної науки.

Отримані у дисертаційній роботі результати, сформовані наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо глибоко аргументованими та отримані при використанні сучасних методів наукових досліджень.

У дисертаційній роботі Тимошик М.М. вирішив актуальну наукову проблему. Одержані у дисертації наукові результати, концептуальні положення, методичні підходи й моделі з формування системи управління ризиками промислового підприємства знайшли практичне застосування на: ПрАТ «Інститут керамічного машинобудування «Кераммаш» (довідка №032/211 від 03.02.2018 р.), ТОВ «СЕ Борднеца-Україна»(довідка 16/13-2700 від 11.01. 2019р.) ТДВ «Машинобудівний завод «Буран» (довідка №167/08 від 07.08.2018 р.).

7. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації.

Автореферат дисертації відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (зокрема, пунктам 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів»). Зміст автореферату повною мірою відображає основні положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи,

достатньо ґрунтовно розкриває всі положення наукової новизни, представлені у дисертації, дає повне уявлення про здобутки наукової роботи, що виносяться на захист.

8. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Викладення матеріалу здійснено послідовно та обґрунтовано. Робота написана у науковому стилі, її зміст викладено у чіткій логічній формі та проілюстровано відповідними рисунками, таблицями, графіками. Робота відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). За обсягом і оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам, що встановлені МОН України до кандидатських дисертацій.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Підкреслюючи актуальність дослідження, його наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, слід зазначити наступні зауваження до дисертаційної роботи в порядку викладення результатів дослідження:

1. На с.30-41 автором викладено власну класифікацію видів ризиків промислового підприємства, які він групує на зовнішні та внутрішні. На нашу думку дану класифікацію доцільно було б представити схематично з виокремленням таких ризиків, що зустрічаються на стику внутрішніх та зовнішніх процесів господарювання підприємств промисловості.

2. На рис. 1.6 с. 49 автор наводить узагальнену схему відкритої системи управління ризиками промислових підприємств з якої недостатньо зрозумілим є механізм динамічної взаємодії підприємства з його макрооточенням в процесі управління ризиками.

3. Підлягають доопрацюванню інформаційні потоки між рівнями концептуальних положень управління ризиками на промисловому підприємстві на основі блочно-ієрархічного підходу на рис. 1.7 с. 51.

4. Коректним було представити взаємозв'язок та розподіл даних між системою оцінювання ризиків та системою цілепокладання ризиків промислового підприємства, які створюють єдину систему мінімізації ризиків (рис. 2.1, с. 61).

5. При побудові системи оцінювання ризиків промислового підприємства (рис. 2.3 с.96) доцільним було визначити пріоритетність з керування ризиками, віднесеними автором до трьох станів функціонування промислового підприємства: стабільності, розвитку та антикризових дій.

6. Запропонований автором координаційний центр з розробки пропозицій з управління ризиками промислового підприємства (з визначенням повноважень та відповідальності суб'єктів управління ризиками) в рамках моделі організаційного забезпечення доцільно було б представити в складі організаційної структури промислового підприємства (с. 116-120).

10. Загальний висновок по дисертаційній роботі

Дисертаційна робота Тимошика Михайла Морозенковича, виконана з використанням сучасних методів наукового дослідження, є самостійним результатом наукового пошуку автора, має достатній ступінь обґрунтованості та аргументованості запропонованих рекомендацій; містить елементи наукової новизни та важливі практичні рекомендації, частина яких реалізується у практиці діяльності промислових підприємств у процесі формування системи управління ризиками. Робота має чітку логічну структуру. Виконане дослідження має достатньо високий теоретичний, методологічний, методичний та прикладний рівень. Зміст автореферату є ідентичним до змісту дисертації та повністю висвітлює її основні положення.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Тимошика Михайла Морозенковича на тему «Формування системи управління ризиками промислових підприємств» відповідає вимогам МОН України та пунктам 9, 10, 12, 13 «Про затвердження порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 р. №656 від 19.08.2015 р.), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
та маркетингу
ПВНЗ «Європейського університету»

Грозний І.С.

Пис Грозний І.С. засвідчую
відділом управління персоналом
Рівченко О.О.